

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Alexandr Švarcbeek
Téma práce:	Tři problematické aspekty posuzování ujednání o smluvní pokutě ve spotřebitelských smlouvách v rozhodovací praxi soudů v letech 2020-2022
Rozsah práce:	203.705 znaků vlastního textu včetně mezer
Datum odevzdání práce:	18. 10. 2023 (elektronická podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolený název diplomové práce je zapotřebí „konfrontovat“ s aspekty, které diplomant pro její zpracování zvolil. Ty se týkají především přiměřenosti smluvní pokuty (a souvisejícího moderačního práva), jasnosti/srozumitelnosti ujednání o smluvní pokutě a přípustnosti ujednání o smluvní pokutě v obchodních podmínkách. To vše na pozadí aktuální rozhodovací praxe nižších soudů a v kombinaci s návrhy *de lege ferenda*. Takto zvolené a zpracované téma je nanejvýš aktuální a přínosné.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Náročnost tématu na teoretické znalosti je vysoká. Jak sám diplomant v práci dokládá, právní úprava nejenže částečně vychází z unijního práva, nýbrž je i v občanském zákoníku obsažena na různých místech a bez jejich explicitního vzájemného provázání. Vedle toho jde o právní instituty nejen obecné, nýbrž i zvláštní, které je tak zapotřebí vzájemně poměřit.

Jako vstupní údaj posloužila diplomantovi široká škála rozhodnutí soudů nižších stupňů, s níž se za dobu své fakultní praxe setkávám snad prvně.

Z metodologického hlediska postupuje diplomant od obecného ke zvláštnímu, když nejprve vymezuje stěžejní pojmy, aby se následně zabýval jednotlivými aspekty, které se vztahují ke smluvní pokutě a které pro své zpracování zvolil. Stěžejní metodou je metoda analýzy, dále se v ní vyskytují i metody deskriptivní, srovnávací a metoda syntézy. Diplomant rovněž využívá metod výzkumných.

3. Formální a systematické členění práce

Proti formálnímu a systematickému členění diplomové práce nemám zásadní výhrady a považuji je za vhodné.

4. Vyjádření k práci

Předloženou diplomovou práci celkově považuji za velmi zdařilé a originální dílo, u něž věřím, že po dalších úpravách bude způsobilé například k časopiseckému vydání v několika článcích.

Předně je na místě ocenit množství soudních rozhodnutí, která diplomant pečlivě zanalyzoval podle jím zvolených kritérií a doprovodil příslušnými statistickými údaji.

Nezůstalo přitom pouze u těchto rozhodnutí. Diplomant doplnil taktéž některé výňatky ze smluvní dokumentace, které považoval za vhodné.

Dále oceňuji, že přes náročnost zvoleného tématu (a způsobu jeho uchopení) je diplomová práce stále dílem, v němž se čtenář příliš neztrácí. A je rovněž dílem, ve kterém se diplomant nebojí kriticky vyjádřit k současné právní úpravě a zejména aktivně navrhnout její doplnění.

V dalších podrobnostech pak viz níže.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomant si vytkl cíle uvedené v úvodu diplomové práce. Těchto cílů se mu podařilo dosáhnout.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Nemám nejmenšího důvodu se domnívat, že by diplomant nezpracoval svoji práci samostatně. Originalita díla je zřejmá. Totéž platí i pro četné diplomantovy vlastní názory, zejména jde-li o jeho návrhy <i>de lege ferenda</i> . Automatická kontrola proti plagiátorství nevykazuje prvky, které by zpochybňovaly tvrzení v předchozím odstavci.
Logická stavba práce	Diplomant rozdělil práci (vedle úvodu a závěru) do celkem 4 kapitol, které dále podrobněji člení. Zvolenou strukturu mám za přehlednou a nemám vůči ní zásadnějších výhrad. Z ryze subjektivního pohledu bych snad jen pro samostatné kapitolní označení nevolil jediné odstavce (kapitoly označené 4.1 a 4.1.1). Taktéž soudím, že diplomant mohl nejdříve více rozebrat právní úpravu vztahující se k jím zvoleným aspektům a až poté přistoupit k vlastní analýze tuzemské rozhodovací praxe. To se týká kapitol 2 a 3, kdy některé informace uváděné ve 3. kapitole mohly a měly být uvedeny již ve 2. kapitole.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomant pracoval s relevantním množstvím literárních zdrojů a judikatury. Těžiště jeho práce přitom představují rozhodnutí soudů nižších stupňů, což je logické, neboť, jak správně diplomant uvádí, v případě smluvních pokut jde mnohdy o tzv. bagatelní spory, proti nimž nejsou přípustné standardní procesní prostředky obrany.

	<p>Diplomant pracuje i s některými zahraničními zdroji. Jejich množství sice není značné, tato skutečnost je však dána velmi praktickým zaměřením diplomové práce na tuzemskou aplikační praxi.</p> <p>Práce s poznámkovým aparátem je odpovídající.</p>
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	<p>Hloubku provedené analýzy považuji za odpovídající. Vzhledem k zaměření diplomové práce stěží diplomantovi cokoli vytkat. To platí i pro kapitolu 1.2, která by za standardních okolností zasloužila mnohem hlubšího rozboru, avšak v diplomové práci plní spíše úvodní úlohu.</p>
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	<p>Formální úprava diplomové práce odpovídá standardům.</p> <p>V práci se vyskytuje několik grafů ve vztahu k předkládaným statistikám (kapitoly 3.1, 3.2 a 3.3). Tyto pokládám za jasné a přehledné.</p> <p>Tabulky se vyskytují v závěru diplomové práce, kde diplomant uvádí jednotlivá rozhodnutí prvoinstančních soudů. Ta přitom přehledně abecedně seřazuje podle názvu jednotlivých soudů.</p> <p>Na samém konci diplomové práce jsou pak zahrnuty některé výňatky ze smluvní dokumentace. Ač by bývalo mohlo být pro čtenáře přehlednější, pokud by tyto výňatky byly „přepsány“, a tudíž i z hlediska grafiky sjednoceny, šlo by o postup, který by obsahovou stránku práce nikterak nezměnil.</p>
Jazyková a stylistická úroveň	<p>Jazykovou a stylistickou úroveň práce považuji za nadprůměrnou. Práce se čte plynule a diplomant se v ní takřka vyvaroval pochybení. Z toho mála bych uvedl přebývající interpunkci (např. na str. 32, 36, 38, 72) či nadbytečné uvádění celého názvu novely (např. na str. 50).</p>

6. Přípomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Na str. 10 je mírně nekoherentní diplomantovo vyjádření k § 433 odst. 2 o. z., kdy na jedné straně uvádí, kdo je vždy slabší stranou, přičemž dříve uvedl, že jde o vyvratitelnou právní domněnku. Patrně jde ale pouze o důsledek citace zákona, nikoli o to že by si charakteru ustanovení nebyl diplomant vědom.

Některé mé poznámky/připomínky se vztahují ke zvolené metodologii:

- Souhlasím s postupem uvedeným v poznámce pod čarou č. 117, kdy diplomant v zájmu co nejvyšší vypovídající hodnoty předkládané statistiky neopakoval rozhodnutí týchž soudců, u nichž by bylo možné očekávat obdobné právní posouzení.
- V případě popisu modelových případů (str. 26 a obdobně i v dalších kapitolách) mě zajímá, zda lze diplomantův postup vykládat tak, že se ve své rešerši setkal s řadou různých skutkových stavů, ale zvolil právě tento? V takovém případě bych předpokládal, že může jít v uváděných sporech o téhož podnikatele (což by ostatně např. v případě telekomunikačních služeb bylo – s ohledem na množství „velkých“ podnikatelů – logické).
- Ve vztahu k předchozí odrážce spíše terminologicky soudím, že ze samotné analýzy soudních rozhodnutí (zvláště těch, která problematiku předestřenou diplomantem pomíjí) ještě nelze seznat hlavní příčiny rozdílného posuzování. Tyto hlavní příčiny jsou spíše vlastním názorem diplomanta.

V kapitole 3.1.1 se diplomant zabývá mj. § 1813 a 1815 o. z., přičemž (zjednodušeně řečeno) uvádí, že ve vztazích mezi podnikatelem a spotřebitelem je soud povinen se z úřední povinnosti zabývat přiměřeností výše smluvní pokuty a případně k jejímu ujednání nepřihlédnout (namísto využití moderace smluvní pokuty). Totéž viz i str. 51. Diplomant by mohl v této souvislosti zhodnotit např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2023, sp. zn. 33 Cdo 3717/2022, či ze dne 10. 4. 2018, 33 Cdo 2317/2017. V samotné práci pak mohl tento svůj názor podpořit také doktrínou.

V kapitole 3.2 se diplomant zabývá jasností a srozumitelností ujednání o smluvní pokutě. Na str. 42 však žádám o vysvětlení posledního odstavce, v němž diplomant konstatuje neexistenci právní úpravy, aby o odstave dříve tuto úpravu (byť letmo) předestřel.

Ve vztahu k možnému zahrnutí ujednání o smluvní pokutě (zcela či zčásti) mimo vlastní text smlouvy bych uvítal bližší diplomantův názor na výklad § 2048 odst. 1 o. z., který předpokládá i možnost uvedení způsobu, jak se výše smluvní pokuty určí, tedy (případně zdánlivě) určitou „nekompletnost“ smlouvy v tomto směru.

Na základě shora uvedeného považuji za spravedlivé diplomovou práci doporučit k obhajobě, a to s klasifikačním stupněm výborně. Ten sice činím závislým na výkonu při obhajobě, avšak nemám pochyb, že je diplomant schopen jej dosáhnout.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	doporučuji k obhajobě
Navržený klasifikační stupeň	výborně

Praha, dne 5. 11. 2023

JUDr. Petr Tomášek, Ph.D.

oponent